

Näkökulmia solidaarisuuteen sosiaalityössä

Sosiaalityön tutkimuksen päivät 2026
12.–13.2.2026 Kuopio

13.45–14.15 Työryhmän avaus +

Neuvoteltu solidaarisuus nuorten arkiympäristöissä: kuuluminen, toiseus ja hierarkiat kadulla sekä verkossa, Maaro Niskanen, Elina Vaahensalo ja Annika Lehtonen

14.15–14.35 CV kunnossa ja haku päällä – Pitkäaikaistyöttömät nuoret aikuiset ja yhteiskunnan solidaarisuus, Mirja Määttä

14.35–14.55 Sijaishuollosta itsenäistyvien nuorten näkemyksiä tunnustussuhteista auttamisinstituutioissa, Tarja Vierula

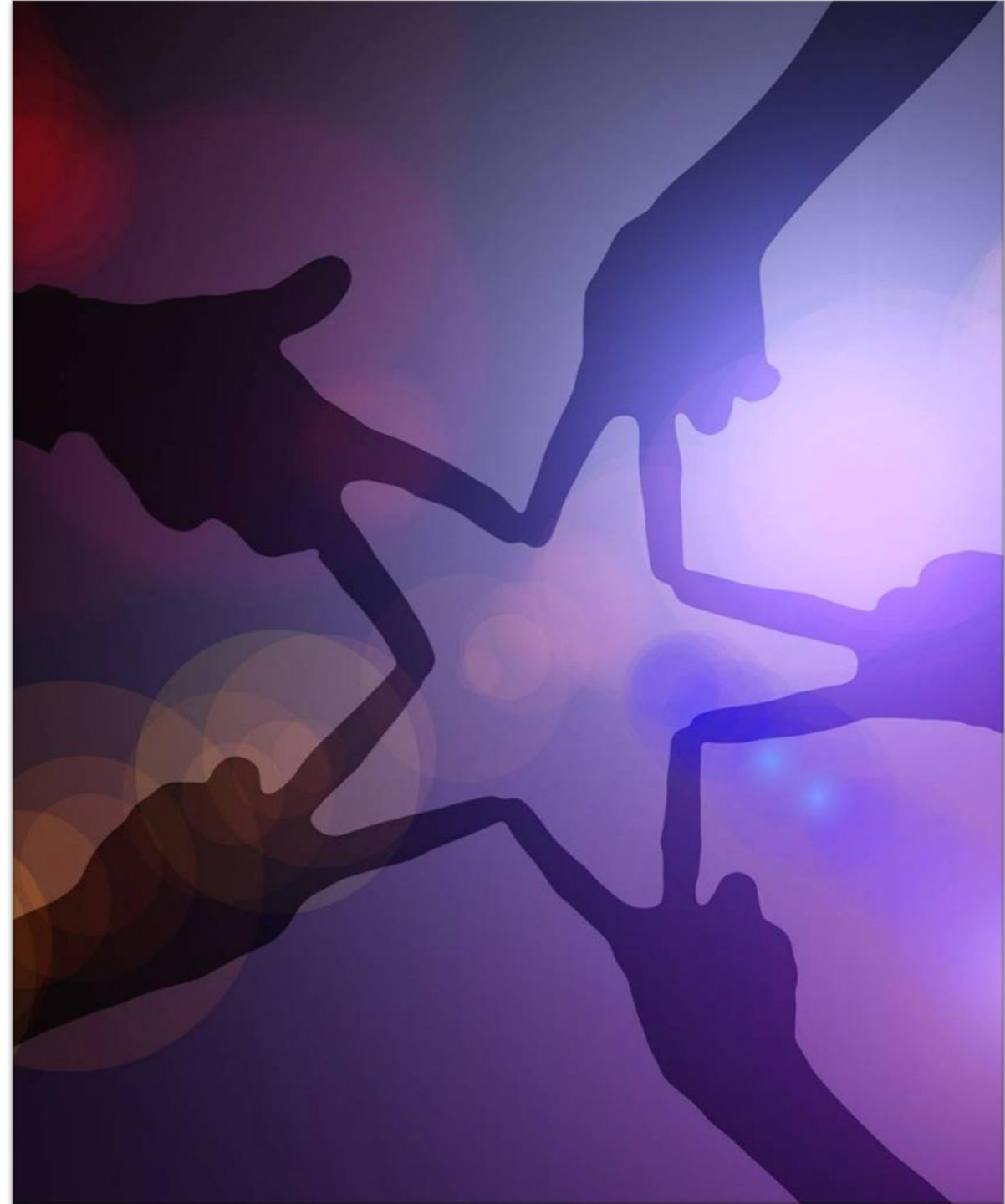
14.55–15.15 Aikuissosiaalityö toimijuuden ja tunnustamisen rihmastossa, Marja Hekkala

Solidarity in practice (SoliPro)

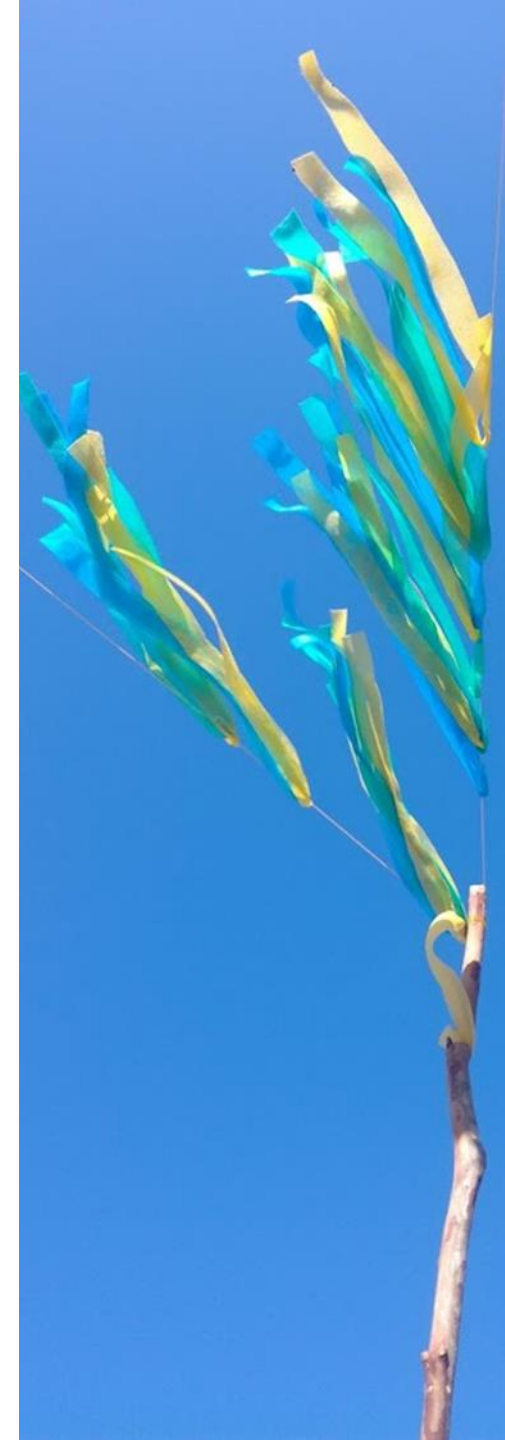
**Nuorten arkiyhteisöt tunnustuksen lähteenä
ja ehkäisevän sosiaalityön areenana**

Riikka Korkiamäki, Ayesah Emon,
Annika Lehtonen, Maaro Niskanen,
Nina Vanhatalo, Elina Vaahensalo

Osatutkimukset

- **Tiina Määttä:** Solidaarisuuden muodot kouluympäristössä
- **Maaro Niskanen:** Katuorientoituneet nuoret ja solidaarisuus pääkaupunkiseudun katuympäristöissä
- **Annika Lehtonen:** Rikollisuuden ja väkivallan keskellä elävien nuorten neuvoteltu solidaarisuus Brasiliassa
- **Elina Vaahensalo:** Toiseuden ulottuvuudet nuorten TikTok-sisällöissä
- **Ayeshah Emon:** Nuorten solidaarisuuden ilmaisujen tarkastelu EU-rahoitteisissa suomalaisissa nuorten solidaarisuusprojekteissa

Teoreettinen kehys

Hankkeessa hyödynnetään Oosterlynckin ja kumppaneiden (2017) ajatusta tilallisesta solidaarisuudesta (*spatial solidarity*), joka jakautuu kolmeen kiinnostuksen kohteeseen:

1. **Solidaarisuuden lähteet** eli miten lojaliteetit muotoutuvat yksilöiden välille.
2. **Paikkojen merkitys** solidaarisuuksien muotoutumisessa ja sitä kautta myös paikkoihin liittyvien valtasuhteiden vaikutus.
3. **Poliittinen ulottuvuus** eli mitä yhteiskunta odottaa nuorilta koskien solidaarisuuksia.

Lähde:

Oosterlynck S, Loopmans M and Schuermans N (eds) (2017) *Place, Diversity, Solidarity*. London: Routledge.

**Neuvoteltu solidaarisuus
nuorten arkiympäristöissä**

**Kuuluminen, toiseus ja hierarkiat
kadulla sekä verkossa**

Solidaarisuushierarkiat katuympäristöissä viihtyvien nuorten kokemana

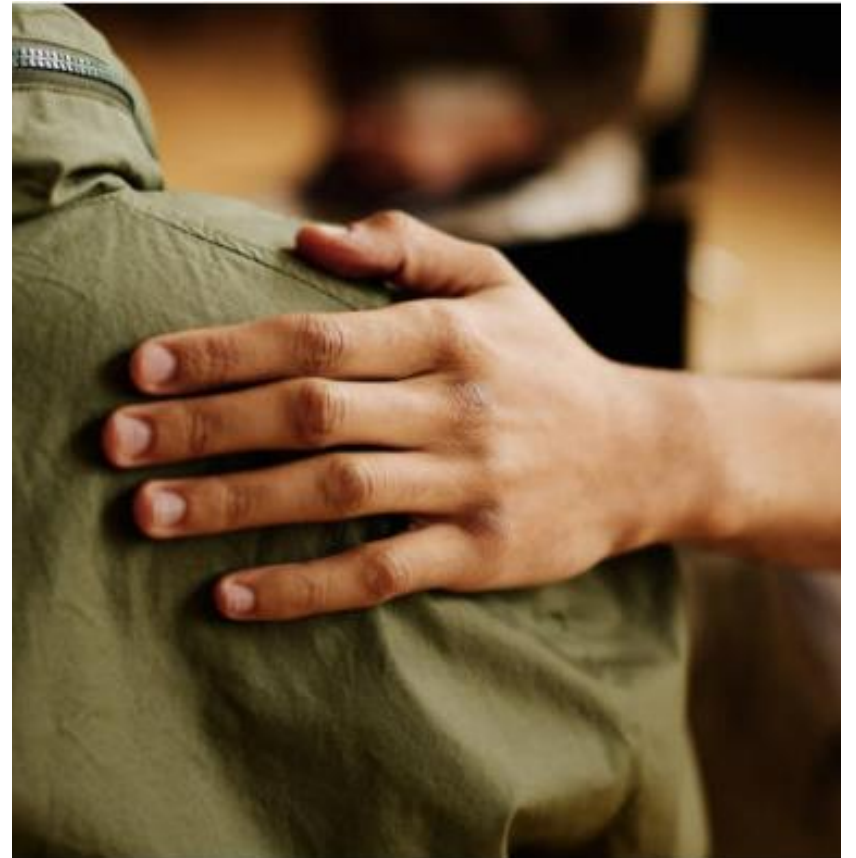
- Tutkimus käsittelee pääkaupunkiseudun katuympäristöissä viihtyvien nuorten solidaarisuuksia. Tutkimus vastaa kysymyksiin ”miten katuympäristöissä viihtyvät nuoret kuvaavat kokemuksiaan solidaarisuudesta” ja ”millaisina käytäntöinä solidaarisuus tai sen puute nuorten kuvauksissa ilmenee”
- Tässä tutkimuksessa aineistona 32 nuoren kanssa tehtyt yksilö- ja ryhmähaastattelut. Aineistonkeruu tehty pääkaupunkiseudun etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön ympäristöissä yhteistyössä Aseman lapset ry:n sekä Espoon kaupungin nuorisopalveluiden kanssa

Solidaarisuushierarkiat katuympäristöissä viihtyvien nuorten kokemana

- Omassa tutkimuksessa tunnistan nuorten solidariteetit hierarkkiseksi. Yksi nuori kuvaa solidaarisuuden eri tasoja ”lojaalisuusasteikkona”
- Olen aineiston pohjalta muodostanut kolme solidaarisuuden kategoriaa:
  - **Ehdoton ja uhrautuva solidaarisuus**
  - **Ehdollinen ja satunnainen solidaarisuus**
  - **Solidaarisuuden ulkopuolella – ja ulkopuolisten sisäpiirissä**

Solidaarisuushierarkiat katuympäristöissä viihtyvien nuorten kokemana

- Alustavia johtopäätöksiä aineiston pohjalta
- Nuoret odottavat vastavuoroista solidaarisuutta ihmissuhteissaan → Ilman vastavuoroisuutta solidaarisuus vähenee ja ihmissuhde voi katketa
- Nuoret kaipaavat vastavuoroista solidaarisuutta ihmissuhteiden lisäksi myös suhteessa yhteiskuntaan → Solidaarisuuden puuttuminen voi heikentää kokemusta kuulumisesta yhteiskuntaan
- Heikko yhteiskunnallinen asema voi ajaa nuoria etsimään solidaarisuutta ja kuulumista esimerkiksi rikollisista ryhmittymistä

Rikollisuuden ja väkivallan keskellä elävien nuorten neuvoteltu solidaarisuus Brazilian Salvadorissa

Suurin osa Brazilian kaupunkien periferiayhteisöissä elävistä nuorista eivät ole kiinnittyneet rikollisuuteen, mutta **rikollisuus, huumekauppa** ja **(poliisi)väkivalta** vaikuttavat monien näissä yhteisöissä asuvien nuorten elämään.

Tavoitteena selvittää, miten nuorten solidaarisuus ilmenee ja ehdollistuu tässä rikollisuuden ja väkivallan kontekstissa.

Etnografinen kenttätyö Brasiliassa 2018–2023, fokus **haastatteluissa** neljän nuoren kanssa lastensuojelulaitoksessa Salvadorissa 2023.

Neuvottelut yhteisyydestä, luottamuksesta ja tuesta 'He ovat kavereita lainausmerkeissä'

Ristiriitaiset solidaarisuuskokemukset nuorten arjessa ja elämänhistoriassa epävarmassa ympäristössä

Rafael (16): 'Jengi haluaa aina mun parasta' *mutta*
'haluan takaisin kouluun, vanhaan arkeeni' *mutta*
'saatan vielä muuttaa mieleni'

Miguel (17): 'Olin joskus niin kuin sä' *mutta*
'musta tuli samanlainen kuin ne'

João (15): 'Me voidaan jutella toistemme kanssa ja kaverustua' *mutta*
'ne jotka sekaantuu sikojen kanssa, syö kauraa'

Carlos (17): 'Jengiläisten kanssa on tietty moraali' *mutta*
'en voi luottaa heistä kehenkään'

Solidaarisuus lähisuhteita laajemmin

'Nuoret tarvitsevat sitä, jotta he eivät kadota itseään tässä maailmassa'

Universaali solidaarisuus, erityisesti muita haastavissa tilanteissa olevia nuoria kohtaan

João (15): Mitä enemmän pahaa lähtee ihmisten mielestä, sen parempi. Silloin on enemmän ihmisiä, jotka tekevät hyviä asioita. Ja maailma kiittää. [...] Haluan muuttaa muiden elämän. Jotka ovat kadulla, käyttävät huumeita ja tappavat. Haluan muuttaa sen, se on väärin.

Miguel (17): Nyt pitäisi miettiä, mitä voidaan tehdä, jotta tätä ei tapahtuisi enää. Jotta nää lapset voisi muuttaa elämänsä. Tai oikeestaan, tää ei koskaan lopu. Koska kun yksi kuolee, toinen tulee tilalle. Rikollinen voi lähteä, mutta rikollisuus ei ikinä lopu, koska se on joka puolella.

→ **Työkäytännöt ja poliittinen päätöksenteko**, jotka väkivaltaisten interventioiden ja leimaavan yhteiskunnallisen ilmapiirin sijaan edistävät **nuorten, heidän perheidensä ja yhteisöjensä osallisuutta ja voimavaroja**.

Verkottuneen vuorovaikutuksen polarisaatio ja solidaarisuuden haasteet

Verkko solidaarisuuden ja vastakkainasettelun tilana

- Sosiaalinen media on samanaikaisesti:
  - mahdollistanut uusia vertaistuen, näkyvyyden ja kuulumisen muotoja
  - lisännyt polarisaatiota ja toiseuttamista (tai tehnyt ne näkyvämmiksi) → 2020-luvulla vahvistunut kokemus: “verkkokeskustelut ovat menneet pilalle”
- **Ristiriita:**
  - fyysisen arkiympäristön ulkopuolelle jäävät voivat löytää solidaarisuutta verkosta
  - samaan aikaan verkko koetaan konfliktisena ja kuormittavana

Tutkimuksen keskeiset tavoitteet:

- Tunnistaa toiseuden ja toiseuttamisen muotoja suomalaisnuorten tuottamissa TikTok-sisällöissä
- Tarkastella, millaiset affektiiviset dynamiikat vaikuttavat toiseuden kuvaamiseen ja ymmärtämiseen tässä yhteisössä
- Hahmottaa näiden pohjalta sitä, miten TikTok ympäristönä määrittää ja mahdollistaa solidaarisuuden rakentumista

Aineisto & menetelmä:

- Digitaalinen etnografia / havainnointityö TikTok-sisällöistä (walkthrough-menetelmä)
- Tiktok-sisältöjä kuvaavat havainnointimuistiinpanot

Solidaarisuus sosiaalisessa mediassa rakentuu:

- Jaetuista kokemuksista
- Helposti tunnistettavasta samankaltaisuudesta (stereotyytit/tunnistettavat symbolit)
- Affektiivisista käytännöistä
  - **Huumori** (yhteinen nauru), meemit, itseironia, provosointi, poleemisuus
  - Yhteinen nauru voi tuottaa vertaisuutta ja symbolista solidaarisuutta myös tilanteissa, joissa sisältö itsessään tuottaa **toiseutta**
- Hetkellisistä liittoumista (kommentit, tykkäykset)
- Ulos sulkemisesta ja toiseuttamisesta
→toiseutettujen puolustamisesta

Alustojen algoritmit vahvistavat sekä yhteyksien rakentumista että polarisaatiota:

- palkitsevat provokaatiota ja kärjistyksiä
→algoritmi suosii paljon reaktioita herättäviä/affektiivisesti latautuneita sisältöjä

Seurauksena:

- epäsymmetriset näkyvyyden rakenteet
- jatkuva navigointi normien, odotusten ja sosiaalisten riskien välillä
- Kulttuurin nopea tempo; trendit ja kieli muuntuvat jatkuvasti, joten kulttuurisen pääoman kerryttäminen edellyttää jatkuvaa läsnäoloa ja reagointia

Hetkellinen, haavoittuva solidaarisuus resurssina

- Polarisaatio ei poista solidaarisuutta, vaan **muokkaa** sen muotoja
- Sosiaalisessa mediassa solidaarisuus on usein:
  - hetkellistä
  - affektiivista
  - haavoittuvaa ja nopeasti purkautuvaa
  - vertaisuuteen pohjaavaa (esim. perhesuhteiden merkitys vähäisempi)

Nuorten ja lasten sosiaalisen median käyttöön liittyvistä riskeistä ja uhkakuvista huolimatta tärkeää tunnistaa, että sosiaalinen media (TikTok) on nuorille arvokas omaehtoisen ilmaisun tila, jossa nuoret **hahmottelevat** omia identiteettejään ja suhdettaan muihin (erityisesti vertaisiinsa).

Sosiaalisen median tarkastelun hyödyt

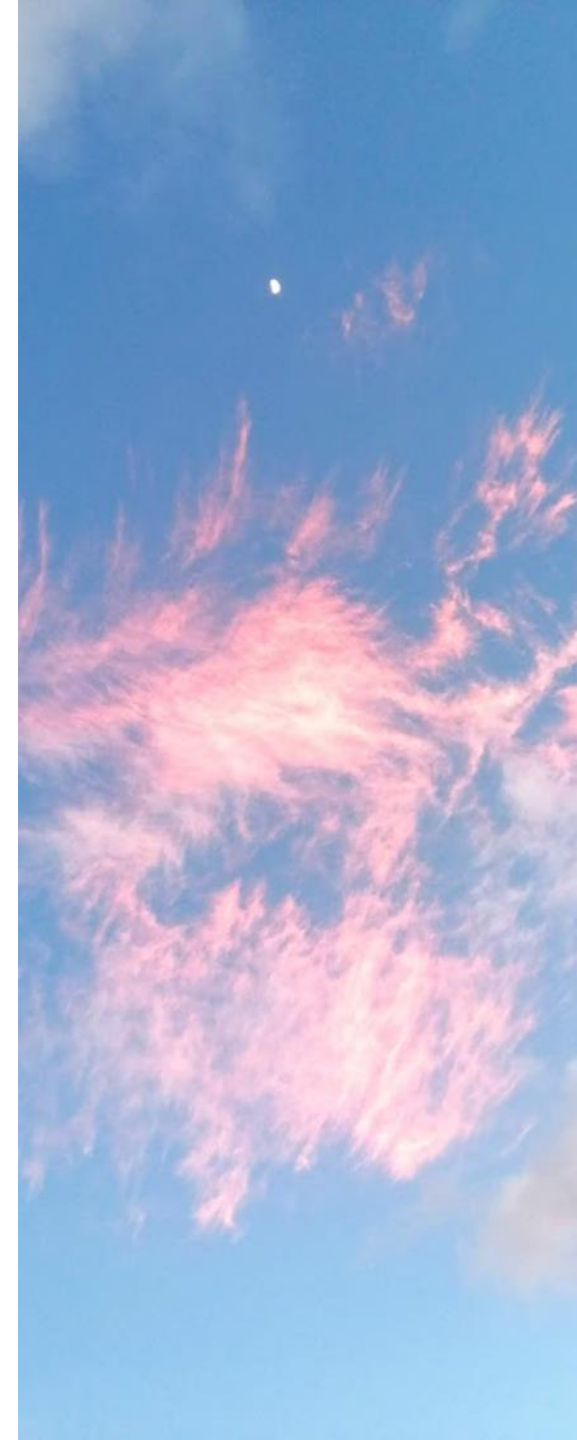
- Nuoret kuvaavat kokemuksiaan, arkitodellisuuttaan ja kytköksiään toisiin ihmisiin **omaehtoisesti** ja vahvasti **nuorten määrittämässä sosio-kulttuurisessa kontekstissa**.
- Somesisällöistä voi tunnistaa sellaisiakin solidaarisuuteen liittyviä katkoksia, haavoittuvuuksia ja toisaalta myös haavoittuvuuksia, joita nuoret eivät osaisi tai haluaisi sanoittaa kasvokkaisissa kohtaamisissa.
- Somessa tunnistetut solidaarisuuden katkokset auttavat sosiaalityöntekijöitä tunnistamaan, **missä solidaarisuus jo syntyy** – esimerkiksi yhteisen huumorin, jaettujen epäonnistumiskokemusten tai arkisen pärjäämisen kautta. Näitä voidaan vahvistaa ryhmätoiminnoissa, vertaistukimalleissa ja nuorten yhteisöissä, myös digitaalisissa ympäristöissä.

Johtopäätökset

Osatutkimusten läpileikkaavia teemoja

- Solidaarisuus
  - jatkuvan **neuvottelun** kohteena
  - **performatiivista ja ambivalenttia**
  - kumpuaa **läheisyydestä/yhteisyydestä** sekä **ulkopuolisuudesta ja ristiriidoista**
- **Kontekstit**, joissa nuoret kulloinkin arkeaan elävät, vaikuttavat olennaisesti solidaarisuuden ilmenemisen mahdollisuuksiin ja ehtoihin sekä siihen, miten solidaarisuutta koetaan ja osoitetaan
- Solidaarisuuden **edistämisen edellytykset** nuorten arkiyhteisöissä
  - ymmärrys siitä, **mitä solidaarisuus eri nuorille** erilaisissa elämäntiloissa ja -tilanteissa **merkitsee**
  - **osallisuuden, osallistumisen ja kansalaisuuden** vahvistaminen
  - nuorten elämysmaailmojen kokonaisuuden näkökulmat: **monialainen ammatillinen työ ja kansalaisyhteiskunnan** (kolmas sektori) huomioiminen

Julkaisuja, mm.

Lehtonen, A. (2025) Young people's negotiated solidarity in the context of drug-related crime and violence in Salvador, Brazil. *Journal of Youth Studies*, 1–16.

Määttä, T. (2025) Potential of schools to promote spatial solidarity by recognising intergenerational power relations: Staff perspective. *Power and Education*, OnlineFirst.

Määttä, T. & Korkiamäki, R. (2025) Tracing the rationale for solidarity in teenagers' post-apocalypse stories. *Childhood* 32(4), 502-518.

Katso lisää: <https://projects.tuni.fi/solidaarisuus/julkaisut/>

KIITOS!

riikka.korkiamaki@tuni.fi
maaro.niskanen@tuni.fi
elina.vaahensalo@tuni.fi
annika.lehtonen@tuni.fi

Solidariteetit käytäntöön – Nuorten arkiyhteisöt tunnustuksen lähteenä ja ehkäisevän sosiaalityön areenana (SoliPro)

HAE SIVUSTOLTA...

ETUSIVU

ESITTELY

IHMISET

AJANKOHTAISTA

JULKAISUT ▼

PUHEENVUOROT

TIETOSUOJAILMOITUS

TIEDONKERUU ▼

YHTEISTYÖKUMPPANIT

IN ENGLISH ▼

Solidariteetit käytäntöön!

Nuorten arkiyhteisöt ehkäisevän sosiaalityön areenana.

Lue SoliPro-hankkeen uusin blogi:

Lue blogi

<https://projects.tuni.fi/solidaarisuus>